

OBSAH

PŘEDMLUVA	17
PŘEDMLUVA K 2. VYDÁNÍ	21
POZNÁMKA K 2. VYDÁNÍ	23
POUŽITÉ ZKRATKY	25
ÚVOD	29
I. Stanovení problému	29
II. Důležitost datování Sitz im Leben	31
III. Stručný přehled dějin výkladu knihy Daniel a jednotlivé interpretační školy	36
A. Dějinný přehled interpretace	36
1. Kumrán	36
2. První kniha Makabejská	36
3. Jiné staré spisy	37
4. Nový zákon	37
5. Josephus Flavius	42

6. Talmud	43
7. Porfyrios	44
8. Křesťanští vykladači	45
B. Výkladové školy	56
1. Kontinuální škola	56
2. Preteristická škola	57
3. Futuristická škola	59

KAPITOLA 1

ANALÝZA A HODNOCENÍ ARGUMENTŮ MAKABEJSKÉ TEZE

65

I. Historické argumenty 67

A. Historické nepřesnosti (ve vztahu k chronologii a osobám)	67
1. Daniel 1,1	67
a) Vztah mezi Da 1,1 a Jr 25,1.	67
b) Byl Nebúkadnesar v roce 605 př. Kr. v Jeruzalémě?	72
2. Nebúkadnesarova stavební činnost	80
3. Nebúkadnesarovo šílenství a „Nabonidova modlitba“	83
4. Belšasar jako poslední král Babylona	93
a) Byl Belšasar skutečně králem Babylona?	93
b) Byl Nabonid v době pádu Babylona ve městě?	96
c) Daniel jako „třetí“ v babylonském království.	98
5. Nebúkadnesar jako „otec“ Belšasara	99
6. Darjaveš médký	101
a) Biblická data o Darjaveši médkém.	101
b) Stanovení problému.	102
c) Identifikace Darjaveše médkého.	103
aa) Darjaveš jako Astyagés (585–550 př. Kr.)	104
bb) Darjaveš jako Kyaxares II.	104
cc) Darjaveš jako Kýros (539–530 př. Kr.)	105
dd) Darjaveš jako Kambýses (529–522 př. Kr.)	106

ee) Darjaveš jako Gubaru, guvernér z Babylona	107
ff) Darjaveš jako Gubaru, guvernér z Gutium	109
B. Postavení v hebrejském kánonu	114
D. Znalost knihy Jeremjáš	125
II. Lingvistické argumenty	129
Stanovení problému	129
A. Termín „kasdim“	130
B. Hebrejščina knihy Daniel	132
C. Slova perského původu	135
D. Slova přejatá z řečtiny	136
E. Aramejščina knihy Daniel	142
III. Teologické argumenty	155
A. Rozvinutá angelologie	155
B. Učení o vzkříšení	165
C. Vyhýbání se jménu Jahve	169
D. Půst a modlitební zvyky	171
IV. Literární argumenty	172
A. Apokalyptika a pseudonymita	172
B. Definice apokalyptiky a její charakteristika	180
1. Rozdíly mezi apokalyptikou a knihou Daniel	187
2. Společné rysy apokalyptiky a knihy Daniel	189
3. Specifické rysy danielovské apokalyptiky	191
a) Kontinuální pohled na dějiny.	191
b) Eschatologický důraz.	192
c) Vertikální rozměr.	192
d) Motiv vzkříšení.	193
C. Kořeny a doba vzniku danielovské apokalyptiky	196

D. Přehled a rozdělení apokalyptické literatury	202
V. Exegetické argumenty	207
A. Čtyři světové říše	207
1. Provenience schématu čtyř světových říší	207
2. Sukcese čtyř království a jejich identifikace	215
B. Daniel 11 a makabejská teze	220
C. Malý roh jako Antiochos IV. Epifanés	230
1. Argumenty ve prospěch identifikace malého rohu s Antiochem IV. Epifanem	231
2. Argumenty v neprospěch identifikace malého rohu s Antiochem IV. Epifanem	232
 KAPITOLA 2	
JEDNOTA KNIHY DANIEL A JEJÍ STRUKTURA	241
I. Tři skupiny učenců	242
II. Důvody pro jednotu knihy Daniel	248
A. Další kapitoly předpokládají znalost dřívější látky	248
B. Společné téma knihy Daniel	249
C. Chronologické údaje	254
D. Jedinečné stylistické rysy	254
E. Da 7 propojuje celou knihu	255
1. Vztah mezi Da 7 a Da 2	256
2. Vztah mezi Da 7 a Da 8	259
F. Speciální literární rys knihy – chiasmus	264
G. Lineárně paralelní struktura knihy	269
H. Symbolická struktura	272
I. Progresivní paralelizmus	273

KAPITOLA 3

ARGUMENTY VE PROSPĚCH EXILNÍ TEZE 277

I. Nepřesvědčivost makabejské teze	277
A. Historická věrohodnost knihy	277
B. Lingvistické argumenty	279
C. Aramejščina knihy Daniel je východního typu	280
D. Teologie knihy Daniel je propojena s prorockými knihami	280
E. Vznik danielovské apokalyptiky v 6. století př. Kr.	280
F. Navázání na babylonskou tradici	281
G. Exegetické argumenty vedou za makabejskou dobu	282
II. Tradiční datování synagogou a církví	282
III. Atmosféra knihy Daniel neodpovídá makabejské době	283
IV. Vnitřní svědectví samotné knihy	285
V. Rukopisy od Mrtvého moře hovoří ve prospěch exilní teze	285
VI. Způsob datování vidění	291
VII. Označení kalendářního měsíce číslovkou	292
VIII. Svědectví Ježíše Krista (Nového zákona)	294

KAPITOLA 4

UKÁZKA INTERPRETACE ODDÍLU DA 9,24–27 JEDNOTLIVÝMI VÝKLADOVÝMI ŠKOLAMI 297

I. Přehled hlavních typů interpretace	298
A. Symbolický výklad	298
B. Dispenzacionalistický výklad	304
C. Historicko-kritický výklad	310
D. Historicko-mesiášský výklad	320
II. Literární struktura Da 9,24–27	338
A. Celková poetická struktura	339
B. Poeticko-verbální struktura Da 9,24	340
C. Vztah mezi Da 9,24; 9,25.26 a 9,27 podle Payna	341
D. Literární struktura a překlad Da 9,24–27	342
Exegetické poznámky k překladu:	343
E. Chiastická struktura Da 9,24–27	347
F. Rozbor poetické, literární a chiastické struktury Da 9,24–27	347
III. Stručný výklad Da 9,24–27 (s přihlédnutím k historicko-mesiášskému výkladu)	351
A. Úzký kontext Da 9,24–27	351
B. Mesiášskocentrický (kristocentrický) výklad Da 9,24–27	354
1. Výklad 24. verše	354
2. Výklad 25. verše	362
3. Výklad 26. verše	363
4. Výklad 27. verše	366
C. Da 9,24–27 a Nový zákon	369
D. Teologie Da 9,24–27	373
1. Teologie smlouvy	373

2. Teologie času	376
3. Kristologie a soteriologie	376
4. Teologie zodpovědnosti	377
5. Eschatologie	377

Věnování

ZÁVĚR	380
--------------	------------

Knihy Daniel.

LITERATURA	386
-------------------	------------

Poděkování

V první řadě upřímně děkuji svému profesorovi Starého zákona dr. Janu Hellerovi za vedení a cenné podněty při zpracování dané problematiky. Jeho neustálá podpora a neúnavné nadšení mě při sepisování disertační práce velmi posilovalo.

Rovněž děkuji sestře Janě Novotné, která obětovala svůj čas, aby s pilností a důkladností ji vlastnoručně přepsala můj rukopis do čisté podoby.

Děkuji také své církvi, že mi umožnila věnovat se práci na této studii.

V neposlední řadě děkuji své manželce Evě za trpělivost, protože bez jejího pochopení a povzbuzení bych jen stěží mohl tuto disertaci napsat.